

7.10.2019

STM/2776/2018
STM069:00/2018**MIELENTERVEYSLINJAUSTEN VALMISTELUN OHJAUSRYHMÄ**

Aika perjantai 30.8.2019 klo 10-12

Paikka STM, kh. Innostamo, Meritullinkatu 8, Hki

Osallistujat (x) Tuija Kumpulainen, ylijohtaja, STM (pj)
(x) Liisa-Maria Voipio-Pulkki, johtaja, STM (vpj)

(x) Eveliina Pöyhönen, sosiaalineuvos, STM
(-) Helena Vormaa, lääkintöneuvos, STM
(x) Sami Pirkola, professori, Tampereen yliopisto
(-) Hanna-Mari Alanen, psykiatrian toimialuejohtaja, TAYS
(x) Virve Flinkkilä, aikuissosiaalityön päällikkö, Vantaan kaupunki
(x) Saira Hohtari, aikuis- ja perhetyön päällikkö, Rauman kaupunki
(x) Pia Hytönen, toiminnanjohtaja, FinFami
(x) Matti Kaivosoja, kliininen opettaja, Turun yliopisto
(-) Tapio Kekki, ylilääkäri, LSHP
(-) Klaus Ranta, linjajohtaja, HUS
(x) Päivi Rissanen, sosiaalityöntekijä-kehittäjä, MTKL
(x) Timo Salmisaari, Managing Consultant, Finsote Consulting and Ecoworks Oy
(-) Kristian Wahlbeck, kehitysjohtaja, MIELI Suomen Mielenterveys ry
(x) Meri Larivaara, johtava asiantuntija, MIELI Suomen Mielenterveys ry

Sihteerit:

(x) Airi Partanen, kehittämisspäällikkö, THL
(x) Jaana Suvisaari, tutkimusprofessori, yksikön päällikkö, THL
(x) Salla Toppinen-Tanner, ohjelmapäällikkö, TTL (kokousmuistion kirjaaja)

Kutsuttuna:

(x) Tuulia Rotko, erityisasiantuntija, STM

1 Kokouksen avaus ja edellisen kokouksen muistio

Kumpulainen avasi kokouksen ja kertoi, että puheenjohtajuuden jatkosta ei vielä ole ratkaisua. Asia on tarkentunut kokouksen jälkeen siten, että Tuija Kumpulainen hoitaa tämän ohjausryhmän puheenjohtajuuden vuoden 2019 loppuun saakka.

Tehtiin esittelykierrros. Hyväksyttiin edellisen kokouksen pöytäkirja.

2 Ilmoitusasiat: IPS -Sijoita ja valmenna! -toimintamallin soveltamisen mahdollisuudet Suomessa – selvityksen valmistuminen

Selvitys on lähetetty asiantuntijaryhmälle etukäteen. Keskusteltiin selvityksen sisällöstä. Selvitystä pidettiin hyvänä, mutta siihen olisi kaivattu vielä käytännön ratkaisuehdotuksia ja konkretiaa.

3 Mielen terveyslinjausten lausuntoluonnoksen käsittely ja lausuntopyyntö (Sami Pirkola)

Puheenjohtaja avasi lausunnon käsittelyn ja kertoi taustaksi, että sovitetaan ja sanoitetaan aiemmalla hallituskaudella alkaneet hyvät aloitteet uuden hallituksen toimintaan. Esitellään ja viedään eteenpäin, päätetään nimi jne., minkä jälkeen lähtee lausuntokierrokselle. Syrjäytymisen ehkäisy on nykyistä hallitusta kiinnostava aihe.

Pirkola kertoi, että asiantuntijatyö on edennyt sovitusti ja aikataulussa (esityslidit). Työryhmä on työskennellyt sitoutuneesti ja hyvässä hengessä. Keväällä tehtiin luonnosvaihe, sitten olivat sidosryhmäkuulemiset, joista osa oli fasilitoituja työpajoja. Kerättiin sähköisesti Ota kantaa -palvelun ja webropol-kyselyn kautta iso määrä palautetta, joka otettiin huomioon luonnoksen valmistelussa. Pirkola esitteli muutamia nostoja sidosryhmäkuulemisista ja palautekierrokselta. Kesäkuussa materiaalia työstettiin asiantuntijaryhmässä eteenpäin. Kesällä työstettiin myös strategialuonnos, jota vielä asiantuntijaryhmä sai mahdollisuuden kommentoida.

Pirkola esitteli linjauksen 5 painopistettä: 1. Mielen terveys pääomana, 2. Lasten ja nuorten mielen terveyden rakentuminen arjessa, 3. Mielen terveysoikeudet, 4. Ihmisten tarpeiden mukaiset, laaja-alaiset palvelut, 5. Hyvä mielen terveysjohtaminen. Alustavasti on keskusteltu seurantamittareista, joilla voidaan seurata linjausten ja sen toimenpiteiden toteutumista. Strategian/linjausten seurannan, indikaattorien ja kustannuslaskelmien osalta valmistelu on vielä kesken. Itsemurhien ehkäisyohjelma on laadittu linjausten osaksi. Linjaukset täydentävät toisiaan ja antavat pontta tärkeille toimenpiteille. Varhainen puuttuminen ja palveluiden yhteensovittaminen ovat kustannustehokkaita valintoja.

Puheenjohtajan mielestä oli ilahduttavaa, että linjaukset ovat toisiaan leikkaavia ja muodostavat ”verkoston”, joka kohdentuu tärkeään asiaan ja avasi yhteisen keskustelun.

Pöyhösen mielestä mielen terveysstrategia on monipuolinen ja hyvä kokonaisuus. Siinä voisi kuitenkin vahvemmin näkyä työllisyysasteen nostaminen, ylipäänsä työelämä vahvemmin esille. Ikääntyminen on myös iso trendi, jonka voisi huomioida.

Pirkolan mukaan työelämän ja hyvän mielen terveyden toimenpideohjelmaa on ehdotettu osana strategian toimeenpanoa. Pöyhösen mielestä tämä voisi olla osa työelämän kehittämisohjelmaa, joka on kirjattu hallitusohjelmaan.

Voipio-Pulkki toi esille, että laajuutta kannattaa tavoitella. Asia on jatkunut yli hallituskauden vaihdoksen. Sanoitus pitää kuitenkin sovittaa yhteen nykyisen hallituksen terminologian kanssa, mikä vaatii virkamiestyötä. Esimerkiksi työelämä, osallisuus ja hyvinvointitalous ovat termejä, joilla asioita kannattaa kuvata. Voipio-Pulkki ehdotti, että strategialuonnos viedään STM joryyn ennen lausuntokierrokselle lähettämistä, minkä puheenjohtaja vahvisti keskustelun aikana.

Larivaara: Hyvinvointitalouden sisään ottaminen, esim. lasten ja nuorten oppimisvalmiuksien tukeminen, työllisyysaste, jne. ovat tärkeitä teemoja.

Myös Hytösen mielestä työllisyysasteen pitäisi näkyä, investointi terveyteen, hyvinvointitalous.

Todettiin, että vaikka strategia on tarkoitettu toimimaan yli hallituskausien kuitenkin tämä hallitus nyt ottaa sen käyttöön ja kannattaa huomioida se asioiden ilmaisemisessa.

Esim. johtamiseen liittyvää painopistettä voisi kuvata peruspalvelujen vahvistamisen tai uuden sote-viitekehyksen yhteydessä.

Työllisyys, osallisuus, syrjäytymisen ehkäisy ovat tärkeitä teemoja.

Todettiin, että ruotsinkielinen lausuntopyyntö pitää laittaa samaan aikaan suomenkielisen kanssa.

Keskusteltiin päihdetyön ja mielenterveysstrategian yhteydestä. Todettiin se, että ehkäisevällä päihdetyöllä on oma toiminta-ohjelmansa. Mielenterveysstrategia kattaa päihdepalvelut. Hallitusohjelmassa on mainittu päihdetyötä koskevia linjauksia: valtioneuvoston periaatepäätös huumausainepolitiikasta valmistaneen, mutta ”päivitetään päihdestrategia” on epäselvä, mitä se tarkoittaa.

Todettiin, että jos toimeenpano painottuu 4. painopisteen mukaisesti peruspalveluiden kehittämiseen ja tulevaisuuden sote-palveluihin, riskinä on, että muut painopisteet jäävät huomiotta. Strategian markkinoinnissa kiinnitettävä huomiota kaikkiin painopisteisiin. Sote-palveluiden ja maakuntien kehittämisessä huolehdittava maakuntien, kuntien ja alueen järjestöjen yhteistyö.

Lisäksi olisi huolehdittava, että OKM kokee strategian omakseen ja vie sitä eteenpäin. Puheenjohtaja totesi, että tulossa esim. LAPE-ohjelman jatkona lasten mielenterveysvälittäjä ja iso osa siitä tehdään peruspalvelujen kokonaisuudessa. Tämä on STM johtamaa, mutta yhteistä toimintaa esim. OKM kanssa. IMO lainsäädännön valmistelusta todettiin, että asia etenee, mutta samoin kuin vammaispalvelulaki, se on toistaiseksi epäselvässä vaiheessa tai aikataulua ei ole tiedossa. Samoin soten aikataulua ei vielä ole.

Rotko kertoi edelliseen keskusteluun viitaten, että strategiatyöryhmällä on myös poikkihallinnollista yhteistyötä eri ministeriöiden välillä.

Keskusteltiin lopuksi siitä, halutaanko lausuntokierroksella kommentteja vain strategiaan, ei toimenpiteisiin. Puheenjohtaja ehdotti, että asiantuntijaryhmässä voitaisiin päättää, miten toimitaan.

Päätökset: Luonnos viedään virkamiesvalmisteluun ja STM joryyn ennen lausuntokierrokselle lähettämistä.

4 Valmistelun aikataulu (Tuulia Rotko)

STM lähettää Mielenterveysstrategian lausunnoille STM:n johtoryhmän käsittelyn ja STM:n virkamiesten tekemän viimeistelyn jälkeen.

5 Muut asiat

Ei muita asioita

6 Seuraava kokous

13.12.2019 aamupäivä.

7 Kokouksen päättäminen

Pj päätti kokouksen 11:17

JAKELU

Ohjausryhmän jäsenet